

Op school

Vroeger was een kind
gehoorzaam nu moet
ie vooral geluk kig zijn

Het is muisstil in de klas. Tweeënveertig kinderen zitten geconcentreerd letters te schrijven. De meester loopt tussen de lessenaars door, een liniaal in de aanslag. Bij ieder kuchje kijkt hij verstoord op. Orde moet er zijn, en rust!

Een klein jongetje staat voor straf in de hoek; hij had het gewaagd om het meisje naast hem aan haar vlecht te trekken. Dan is het tijd om de tafels te oefenen. Op commando dreunen de kinderen de tafels op. Als de bel gaat, blijven ze netjes zitten, met de armen stijf over elkaar. Pas als de meester zegt dat ze mogen gaan, verlaten ze de klas, keurig in rijen van twee. Maar niet nadat ze de meester beleefd goeden-dag hebben gewenst. Zo'n vijftig jaar later gaat het nogal anders. Dan komt een gezellig geroezemoes je al tegemoet als je het klaslokaal nadert. Vijfentwintig vrolijke kinderen zitten in een kring en vertellen om de beurt enthousiast hoe hun weekend is geweest. Ze schaterlachen als juf vertelt wat zij zelf heeft beleefd. Even later kruipen een paar kinderen op grote kussens in de leeshoek en verdiepen zich in een boekje. Dan is het tijd om aan het werk te gaan. De kinderen zitten in knusse, kleine groepjes, de tafels tegen elkaar aan geschoven, en maken hun eigen taak voor die dag. Soms lopen ze even naar de kast om een extra boek te pakken. Nu niet meer kwebbelen hoor, zegt juf glimlachend tegen een klein blond meisje, terwijl ze haar even een aai over haar bol geeft. Het blijft

nog een tijd lang rumoerig. Na een uur gaat de bel voor de pauze. De kinderen springen van hun stoel. “Juf, juf!” klikt het. Juf lacht: “ja, pak je jas maar.”

Autoritaire aanpak

Naar school gaan, toen en nu: het is een wereld van verschil. Ooit was de lagere school een streng instituut waar je leerde lezen en schrij-

klassikaal onderwijs. Er was geen differentiatie; iedereen leerde hetzelfde en het kind moest zich aanpassen aan het onderwijs.”

Veilige plaats

Eind jaren zestig veranderde het opvoedideaal. Ouders zagen hun kinderen liever gelukkig dan uitsluitend fatsoenlijk en daarom kozen steeds meer mensen voor een minder autoritaire (dus: autoritatieve) manier van opvoeden: vrijheid binnen bepaalde grenzen, in het vertrouwen dat kinderen in staat waren om hun eigen richting te bepalen. Steven:

“Ook scholen namen die democratische aanpak over. Stond voorheen voornamelijk het cognitieve deel centraal – taal, rekenen, geschiedenis – nu kwam er ook aandacht voor het sociaal-emotionele aspect. De basisschool anno 2011 is een plek waar het fijn vertoeven is, een veilige haven voor kinderen tussen de vier en twaalf jaar. Leren staat nog steeds voorop, maar er is tegelijkertijd veel ruimte voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. Kinderen mogen hun verhaal doen, ze mogen meepraten en ze worden gezien zoals ze zijn. Een goede ontwikkeling. Het is heel belangrijk dat school een veilige plaats is, waar je ook fouten mag maken zonder dat je in de hoek komt te staan. Daar worden kinderen gelukkiger van.” Naast leerkrachten zijn er binnen het schoolteam ook functies als intern begeleider en remedial teachers, bedoeld voor de nodige extra zorg en hulp aan de leerlingen. Ook bieden veel scholen faalangsttrainingen en weerbaarheidstrainingen, waarbij kinderen worden geholpen om zichzelf beter te begrijpen en beter met anderen om te gaan.

Opvoedende taak

Behalve de aandacht voor het cognitieve en het sociaal-emotionele aspect is er nóg een ontwikkeling op school. Steven: “Onderwijzers krijgen meer en meer een opvoedende taak. Steeds vaker komen kinderen bijvoorbeeld op school zonder dat ze hebben ontbeten. Er gaan al geluiden op dat sommige scholen een schoolontbijt willen invoeren, terwijl dat toch echt tot

de taak van de ouders behoort. Ook in gedrag moeten leerkrachten sturen. Kinderen zijn soms erg vrij in hun doen en laten, met het gevolg dat ze het idee hebben dat ze met niemand rekening hoeven te houden. Of dat ze verwachten dat de leerkracht elk moment voor ze klaarstaat. Vroeger hadden kinderen een heilig respect voor de leerkracht. Dat respect richtte zich met name op de functie, net zoals mensen respect hadden voor een politieagent. Je ziet dat nu minder – leerkrachten moeten dat ontzag veel meer zelf verwerven. Het vergt veel van de huidige generatie leerkrachten om hier goed mee om te gaan.”

Maatwerk

Tegenwoordig zijn er steeds meer kinderen met leer- en gedragsproblemen. Ook vroeger waren die er, maar het werd zelden of nooit onderkend. “Veel kinderen werden vroeger in de hoek gezet omdat ze als dom of onhandelbaar werden gezien”, zegt Steven Pont. “En dat terwijl ze misschien dyslectisch waren of ADHD hadden. Er is nu een veel betere diagnose mogelijk. We weten inmiddels dat dyslexie niets met intelligentie te maken heeft en er zijn allerlei aangepaste programma’s voor deze kinderen. Op zich is dat goed, want nu krijgt een kind de aanpak die het nodig heeft. Wat dat betreft kun je beter in 2011 op school zitten dan in 1911. Onderwijs was vroeger ‘confectie’, eenheidsworst. Nu is het maatwerk: het onderwijs past zich aan het kind aan.” Sommige kinderen leren snel en krijgen extra leeraanbod, andere kinderen hebben juist meer oefening nodig en krijgen dezelfde leerstof weer aangeboden, maar dan op een andere manier. Voor leerkrachten vereist deze aanpak dat ze zich verdiepen in de sociaal-emotionele achtergrond van het kind. Dat geeft extra druk. Leerkrachten moeten zich daarnaast aan alle kanten verantwoorden. Waren ze vroeger als het ware God in de klas – nu hebben ze naast hun lessen veel administratief werk en kijken er allerlei instanties over hun schouder mee.

Etiketje

Voor kinderen is zo’n individueel gericht systeem fijn. Ieder kind wordt gezien en in die

Tineke Vlietstra is al negentien jaar leerkracht in het basisonderwijs. Ze geeft in deeltijd les aan groep 2.

“Als ik de sfeer in de klas moet beschrijven, denk ik aan een open, lerende sfeer. We bespreken van alles met elkaar, doen dingen individueel en als groep. Ik streef ernaar dat de kinderen zich lekker voelen. Binnen de regels is er veel mogelijk, maar tegelijkertijd is er duidelijkheid en structuur. Ze hebben daar profijt van en willen het ook graag. Voor vijfjarigen zijn bijvoorbeeld de dagritme kaarten een houvast. Net als de steeds terugkerende versjes en de verschillende kleuren die we gebruiken voor de dagen van de week.

Individu

Als leerkracht heb ik een coachende taak. Ik probeer in een veilige sfeer het zelfvertrouwen van de kinderen op te bouwen, zodat ze allerlei cognitieve dingen oefenen en leren op een speelse manier. Ieder kind is een individu en zo benader ik het ook. Een kind is misschien erg verlegen en doet niet goed mee. Door in de groep de ‘durfregels’ te benoemen - ‘in groep 2 doet iedereen mee’ - en een kind ook individueel te stimuleren, kun je toch veel bereiken. Vaak laat ik kinderen zelf een oplossing bedenken voor een probleem. Zo moet elk kind zijn of haar weektaak maken. Daar is geen discussie over mogelijk, maar we kunnen wel in de groep bespreken hoe je dat kunt aanpakken. Maak je die taak als eerste, of bewaar je ‘m tot het laatst? Samen komen de kinderen tot ideeën en dat kan voor andere kinderen weer een stimulans zijn om het ook zo te doen. Zo hebben de kinderen een stevige basis om op verschillende manieren te leren. In een jaar tijd zie je een kind echt groeien in wat het aanpakt, durft en kan.

Openheid

Als leerkracht ben ik zelf ook open, ik vertel over dingen die me bezig houden. Het is sfeerverhogend in een groep als je dat doet. Ik denk dat je respect opbouwt als je jezelf bent. Ik ben er voor de kinderen, op hun niveau. Vaak letterlijk, dan ga ik op een kruk zitten. Als ze een keer bij me willen huilen, dan kan dat. Tegelijkertijd blijf ik duidelijk in wat ik van ze verwacht. De school is niet langer een instituut op zichzelf; het is een verlengstuk van de samenleving. Het leven van kinderen is nu veel complexer dan vroeger. Er is meer onrust in hun leven. Mijn taak als leerkracht is daardoor veeleisender, maar met de steun van collega’s is het goed te doen. Ik geniet als ik in mijn klas rondkijk en zie dat mijn kinderen lekker bezig zijn en spelenderwijs leren.”

‘Ieder kind wordt gezien en in die aandacht gedijen ze’

ven en waar je uit je hoofd leerde wanneer de Slag bij Nieuwpoort en de Tachtigjarige Oorlog plaatsvonden. Gezelligheid was er niet bij: school was puur functioneel en als je je misdroeg, kon je rekenen op strafwerk of zelfs een ferme tik met de liniaal. Een sfeer die paste in het tijdsbeeld, zo zegt oud-onderwijzer en ontwikkelingspsycholoog Steven Pont. “Vijftig jaar geleden hadden ouders zelf grotendeels een autoritaire opvoedstijl. Het opvoedkundig ideaal was: maak van je kinderen fatsoenlijke burgers. Ook leerkrachten hanteerden een autoritaire aanpak. Kinderen moesten hun mond houden. In de klas was er centraal,

Zo zijn onze manieren!

Wat mag er in de klas wel en wat niet? Deze regels zijn van vroeger...

- Orde in de klas
- Op tijd komen
- Ordelijk en rustig lopen in gangen en in het lokaal
- Opstaan als de meester of juf de klas betreedt
- Geen tegenspraak tegen meester of juf
- Niet praten als je niets wordt gevraagd
- Rechtop zitten en goed opletten

... en deze van nu:

- Niet schreeuwen
- Niemand pijn doen
- Vragen als je iets wilt hebben
- Niet rennen in de school
- Spullen zelf opruimen en schoonmaken
- Iedereen mag meedoen!
- Van andermans spullen afblijven
- Geen scheten en boeren laten
- In school en op het schoolplein respectvol met elkaar omgaan

**BACK TO SCHOOL
MET KOTER KADO!**

KADOS MET DE NAAM VAN JE KOTER

www.KOTERKADO.nl

NIUW!

De merken: Vingino, Lief, Villa Happ, Imps&Elfs, Salty Dog Le Chiq, Wooden Buttons, Linko, Non merk, E-bound, Emoi, Another World, Loff, Name It, Handmade en slabben van Risjebol!

Alle zomerkleding nu 5 euro!

www.onlinekinderkleding-winkel.nl

**Goedgemerkt
naar school!**

Makkelijk je zelfgemaakte kleding merken!
Niet meer innaaien, maar instrijken of plakken met onze handige **Instrijklabels & Plakgemak Kledingstickers**.
En voor 't nieuwe schooljaar introduceren we tijdelijk **DRIE voordelige alles-in-één**

**Back2School
labelpakketten!**

Alle spullen van de kleinkinderen klaar voor het nieuwe schooljaar.

Tot 30% goedkoper dan los bestellen!
(inclusief makkelijke kledingstickers)

goedgemerkt.nl

www.goedgemerkt.nl

aandacht gedijen ze. Toch is het ook goed om erop te letten dat de cognitieve – het daadwerkelijke leren – en sociaal-emotionele aspecten van het onderwijs met elkaar in balans blijven, vindt Steven Pont. “Je kunt je tijd maar één keer besteden. Veel tijd steken in sociaal-emotionele begeleiding betekent simpelweg minder tijd voor spellingsonderwijs, om maar iets te noemen. En er is nog een aspect. Het is natuurlijk mooi dat kinderen met een ‘etiketje’ onderwijs krijgen dat op hen is aangepast. Maar school

Kinderen worden gelukkiger als ze fouten mogen maken

is er ook om je voor te bereiden op het leven. Kinderen met dyslexie of ADHD zullen later een stapje harder moeten lopen dan anderen, en het is dus zeker niet verkeerd om nu al iets meer doorzettings-vermogen van deze kinderen te vragen en de weg niet helemaal glad te plaveien. Een ander gevaar is dat van overdiagnostisering. We moeten oppassen dat we niet op elk druk kind het etiket ADHD plakken. Sommige kinderen hebben talent voor druk gedrag of hebben gewoon een hectisch bestaan. Een onterecht label op een kind plakken maakt dat er misschien in de verkeerde hoek wordt gezocht naar een oplossing.” Moeten we nu concluderen dat kinderen aan het eind van groep 8 te weinig feitelijke kennis hebben, omdat verhoudingsgewijs zo veel tijd wordt gereserveerd voor hun emotioneel-sociale ontwikkeling? Steven Pont: “Nee, kinderen leren nog steeds genoeg, maar de aard van de opgedane kennis en vaardigheden is wel anders dan vroeger. Kinderen van nu zijn wereldburgers, veel mondialer dan een paar generaties geleden. Toen kwamen kinderen hun eigen wijk niet eens uit, terwijl basisschoolleerlingen tegenwoordig reizen naar Vietnam en Thailand maken. Het schoolonderwijs sluit daarop aan; kinderen leren meer in de wereld te staan en krijgen een bredere blik. En dat is alleen maar gezond.”

*School?
Iedereen helpt mee!*

De tijd dat je de kinderen bij het schoolplein afleverde en zelf snel weer naar huis ging, is voorbij. Tegenwoordig zijn ouders sterk betrokken bij school. Iedere school heeft een ouderraad (OR) en een medezeggenschapsraad (MR). De OR vertegenwoordigt de ouders en richt zich op schoolactiviteiten en andere zaken die buiten de lesstof vallen. De MR bestaat deels uit ouders, deels uit leerkrachten, en heeft zeggenschap over inhoudelijke zaken. Maar ook in andere situaties wordt op ouders (en zelfs grootouders) een beroep gedaan. Zo kennen we de overblijfmoeders, de biebmoeiers, de knutselvaders, de handwerkoma's, de vervoeropa's en de leesouders. En dan hebben we het nog niet gehad over de ouders die meegaan op schoolreisjes en theatervoorstellingen en andere activiteiten ondersteunen. Ouders kunnen met vragen of problemen bij de leerkracht of directeur terecht: het gezamenlijke belang van de optimale ontwikkeling van hun kind staat immers voorop!